

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันนี้ ได้มีการ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีผล โดยตรงต่อสภาพการดำรงชีวิตของ เยาวชนและประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ การที่จะให้ประชาชน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและ เป็นผล เมืองศิคาามความมุ่งหวังของชาติบ้าน เมือง เยาวชนและประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมีความสามารถ เพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้ เยาวชน จำเป็นจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงกว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่ง เป็นการศึกษ ภาควังคับในปัจจุบัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัยที่จะออกไปผจญชีวิตในสังคม จึงจำ เป็นต้อง ให้โอกาสแก่ เยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันในแทบทุกประเทศได้ตระหนักถึงความ เสมอภาคด้านโอกาส ทางการศึกษาของประชาชนทุกคน กอร์ดอน (Edmund W. Gordon อ้างใน รังสรรค์ อนุพรพันธุ์ : 264 - 266) ได้ให้คำนิยามความ เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา หมายถึงสภาพการณ์ที่มีหลักประกันแก่ เด็กแต่ละคนได้ศึกษาเล่า เรียนตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญา
2. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา หมายถึงปรากฏการณ์ที่ เด็กทุกคนมี โอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพทัด เทียมกัน
3. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา หมายถึงสภาพการณ์ที่ เด็กทุกคนมีโอกาส ได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติ และสร้างสมให้ดีที่สุดเท่าที่ จะเป็นไปได้
4. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา หมายถึงสภาพการณ์ที่ เด็กทุกคนได้รับ ถ่ายทอดและพัฒนาทักษะและความรู้ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิตและการอยู่ร่วมกัน

ในสังคม จนกระทั่งทักษะและความรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้มีอยู่ทัดเทียมกันในตัวเด็ก

จากผลการวิจัยในปี 2525 ซึ่งรวบรวมปัญหาการศึกษาของจังหวัดภาคกลางและภาคใต้ 29 จังหวัด พบว่ามีปัญหาร่วมกันในเรื่อง (1) โอกาสทางการศึกษา (2) ขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา (3) คุณภาพการศึกษา (4) ปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงประชากรวัยเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525 : 51 - 53) ปัญหาเหล่านี้จะมีผลกระทบอย่างมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีอัตราการเรียนต่อค่าที่สุดของประเทศ จากสถิติการรับนักเรียนที่จบจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2529 พบว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีโอกาสเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งประเทศเพียงร้อยละ 40 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดหรือท้องถิ่นบางแห่งมีอัตราการเรียนต่อค่ามากคือไม่เกินร้อยละ 25 โอกาสทางการศึกษาของเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาจึงมีความแตกต่างกันมากระหว่างเยาวชนในเมืองกับเยาวชนในชนบทและระหว่างเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับเยาวชนจากครอบครัวที่ยากไร้ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถือได้ว่าเป็นการศึกษาในลักษณะการศึกษาทั่วไปหรือการศึกษาพื้นฐาน การที่เยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถมีโอกาสเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นความไม่เสมอภาคอย่างยิ่งประการหนึ่งในสังคมไทย (กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, 2530 : 5)

ตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2529 ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาคือ "จะจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา จะขยายการศึกษาระดับอนุบาลในชนบท ระดับมัธยมศึกษาจะสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษามากขึ้น..." (กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน 2530 : 5) จากนโยบายหลักดังกล่าวจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รัฐมุ่งเน้นให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาได้ เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529 : 52) ดังนี้

1. เพื่อขยายการมัธยมศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาในระดับนี้มากขึ้น โดยเน้นให้มีการขยายโอกาสในการ เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปยังพื้นที่ที่ด้อยโอกาสเป็นพิเศษ

เพื่อลดความแตกต่างในเรื่องโอกาสทางการศึกษาระหว่างพื้นที่และระหว่างเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน

2. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษา โดยการปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้นและทัดเทียมกัน

3. เพื่อให้การจัดการมัธยมศึกษาส่งเสริมการประกอบอาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานตามนโยบายและเป้าหมายในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการคือ

"11. รมรงค์ให้เด็กและผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการศึกษาลดลคชีวิต โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และรณรงค์ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กได้เพิ่มปริมาณนักเรียน

12. ศึกษาความเป็นไปได้และวิธีการในการขยายการมัธยมศึกษาในท้องถิ่นที่มีอัตราการเรียนต่อค่า..." (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 45)

เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลและของกระทรวงศึกษาดังกล่าว กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายไว้ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) ของกรมสามัญศึกษา ดังนี้ "กระจายความเสมอภาคทางโอกาสเข้าศึกษาต่อ โดยเน้นการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อค่าและให้คลุมพื้นที่ชนบททุรกันดาร เมื่อสิ้นแผนให้รับนักเรียนที่จบประถมศึกษาเข้าต่อระดับมัธยมศึกษาได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50" (กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, 2530 : 6) และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย กรมสามัญศึกษาจึงได้จัดทำ "โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด จำนวน 235 โรงเรียน" ขึ้น โดยดำเนินการตามโครงการตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นไป

เนื่องจากโครงการนี้เกี่ยวข้องกับการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจาก 6 ปีเป็น 9 ปีของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) คือ "นักเรียนที่จบ ป.6 ให้เรียนต่อชั้น ม.1 ประมาณร้อยละ 65 - 70 ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 9 ปี ในโอกาสต่อไป" (ประมวล เสนาฤทธิ์, 2528 : 8) แนวนโยบายของรัฐบาลเองรวมทั้งเป้าหมาย

ของแผนการพัฒนาศึกษาของสำนักงานพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ ระบุไว้ค่อนข้างชัดเจนที่จะมีการ เร่งรัดให้มีการขยายการศึกษาให้กับ เยาวชนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ความมุ่งหวังเหล่านี้ เป็นแนวโน้มและแรงผลักดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพิ่มความสนใจและความพยายามที่จะคงขยาย การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กับ เยาวชนทั่วทั้งประเทศ ด้วยความมุ่งหวังว่าวันหนึ่ง ข้างหน้า เมื่อมีความพร้อมการศึกษาภาคบังคับของไทยจะขยาย เป็น 9 ปี เมื่อยังไม่มีความพร้อม ก็ให้ดำเนินการตามแนวทางการขยายการศึกษาโดยวิธีไม่บังคับ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้นำ ผลการศึกษาวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อประกอบการพิจารณา เกี่ยวกับการขยาย การศึกษาภาคบังคับ แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ตามหนังสือสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ค่วนมากที่ นร 0202/16188 ลงวันที่ 4 กันยายน 2530 ปรากฏผลการพิจารณา ดังนี้

"คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาหารือเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 ลงมติว่า

1. เห็นชอบด้วยกับแนวทางการขยายเขตการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระดับ ประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีไม่บังคับ ตามความเห็น และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทั้ง 2 ข้อ

2. ให้กระทรวงศึกษาธิการติดตามประเมินผลโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขต 38 จังหวัดโดยใกล้ชิด เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานและพิจารณารูปแบบการจัดการศึกษา ที่เหมาะสม เพื่อให้เยาวชนในวัยเรียนได้มีโอกาส เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากขึ้น และอาจขยายการดำเนินงานไปยังจังหวัด อื่น ๆ นอกเหนือจาก 38 จังหวัด ตามความเหมาะสมต่อไป

3. สำหรับร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ...ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ระงับไว้ก่อน ส่วนร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ..... (นายเตโช สวานานนท์กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ให้นำเสนอท่านนายกรัฐมนตรีไม่ ให้ คำรับรอง"

เพื่อให้ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมสามัญศึกษา จึงได้ทบทวนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังดำเนินการอยู่ เสียใหม่ ในปีการศึกษา 2531 - 2534 นี้ กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้เพิ่มจำนวนโรงเรียน ในกลุ่ม เป้าหมายของโครงการออกไปอีกเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ซึ่ง เป็นเป้าหมาย 38 จังหวัด และ

พื้นที่ซึ่งมีลักษณะเดียวกันในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนในเป้าหมายดังต่อไปนี้
(กรมสามัญศึกษา, 2531 : 1 - 3)

1. ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนอกเขตสุขาภิบาลในพื้นที่เป้าหมายชนบทยากจน 38 จังหวัด, ท้องที่กั้นตามประกาศกระทรวงการคลังและโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษาให้ความช่วยเหลือดังเช่น โรงเรียนในโครงการขยายโอกาส อยู่แล้วในปี 2530 รวมจำนวนโรงเรียน 93 โรงเรียน

2. ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนอกเขตสุขาภิบาลในพื้นที่ 17 จังหวัดของเขตการศึกษา 9, 10, 11 ที่ไม่ได้เข้าโครงการในปี 2531 และท้องที่กั้นตามประกาศของกระทรวงการคลัง รวมจำนวนโรงเรียน 82 โรงเรียน

3. ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนอกเขตสุขาภิบาลในพื้นที่ 21 จังหวัดของเขตการศึกษา 2, 3, 6, 7 และ 8 ที่ไม่ได้เข้าโครงการในปี 2531 และท้องที่กั้นตามประกาศกระทรวงการคลัง รวมจำนวนโรงเรียน 106 โรงเรียน

4. ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนอกเขตสุขาภิบาลในพื้นที่ 34 จังหวัดที่เหลือ รวมจำนวนโรงเรียน 212 โรงเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำการวิจัยมีความคิดเห็นว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมสามัญศึกษา นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีที่เรียน เป็นการสนองความต้องการและความเสมอภาคทางการศึกษา แต่เนื่องจากประชาชนกำลังประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาค่านิยมผู้ปกครองที่ยังต้องการส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนต่อในเมือง เป็นต้น จึงเป็นผลให้อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศเพิ่มขึ้นไม่ถึงเป้าหมาย นอกจากนี้จะมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น การกำหนดนโยบายและเป้าหมายของกรมสามัญศึกษาในการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือการกำหนดมาตรการที่จะต้องดำเนินงานตามโครงการอาจ เป็นปัญหาที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 9 น่าจะได้มีการศึกษาถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงที่โรงเรียนประสบอยู่

เพื่อช่วยในการพิจารณาแนวทางและนโยบายปรับปรุงโรงเรียนให้มีคุณภาพ คู่มากับการลงทุน และเป็นประโยชน์ต่อโครงการขยายการศึกษาภาคบังคับในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับ เฉพาะการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9
2. การศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 จะครอบคลุมสภาพและปัญหาในมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินงานตามโครงการดังต่อไปนี้
 - 2.1 มาตรการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานโครงการ
 - 2.2 มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
 - 2.3 มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว
 - 2.4 มาตรการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
 - 2.5 มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึงโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด ของกรมสามัญศึกษา

พื้นที่เป้าหมายชนบทยากจน หมายถึงอำเภอพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทตามประกาศของรัฐบาลในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) จำนวน 287 อำเภอ/กิ่งอำเภอ

เขตชนบทยากจน หมายถึงเขตพื้นที่เป้าหมายชนบทยากจนใน 38 จังหวัด ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

โอกาสในการเข้าศึกษาต่อ หมายถึงการเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ทั้งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นทางการและได้รับแต่งตั้งเป็นการภายในของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 9

หัวหน้าหมวดวิชา หมายถึงครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 หมวดวิชา ได้แก่หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาศิลปศึกษาและหมวดวิชาการงาน-อาชีพ

เขตการศึกษา 9 หมายถึงเขตภายในท้องที่ 5 จังหวัดคือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเลย จังหวัดหนองคายและจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีสำนักงานศึกษาธิการเขตตั้งอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาดตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นแนวทางให้กรมสามัญศึกษาได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในปลายแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และในการจัดทำโครงการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมในระยะต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 38 โรงเรียน มีผู้บริหาร 38 คน

1.2 หัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 38 โรงเรียน มีหัวหน้าหมวดวิชา 304 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรรวมทั้งสิ้น 342 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 2 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended) ประกอบด้วยคำถามแบบสัมภาษณ์รวม 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาคามาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2 ชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อให้สอบถามหัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียน

ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 9 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วยแบบสอบถามรวม 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานการขยายโอกาสทางการศึกษาดตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

(1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความเกี่ยวกับแนวคิด เกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการสำคัญที่สนองนโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แนวคิดเกี่ยวกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

(3) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณาให้ความเห็นในด้านการครอบคลุม เนื้อหาและภาษาที่ใช้

(4) นำข้อ เสนอแนะมาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

(5) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและแก้ไขไปใช้กับกลุ่มประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage Ratio)

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หาค่าความถี่และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม หาค่าความถี่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean หรือ \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation หรือ S.D) หาค่าร้อยละและ นำเสนอ เป็นตารางประกอบความเรียง

ลำดับชั้นในการ เสนอผลการวิจัย

รายงานผลการวิจัยได้นำเสนอเป็น 5 บท ตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และลำดับชั้นในการ เสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการสำคัญที่สนองนโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แนวคิดเกี่ยวกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม แสดงรายชื่อหนังสือและ เอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วยรายชื่อโรงเรียนและจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย